

UPGRADE_DEZVOLTARE PRIN CONTINUITATE

Masă rotundă, discuții și dezbateri pe marginea comunicărilor conferinței **UPGRADE**

Moderator: prof. dr. arh. Florin BICIUȘCĂ

Secretar: prep. drd. arh. Dragoș DORDEA

Organizator:

Departamentul Sinteză de proiectare

Director departament:

Prof. dr. arh. Mihail Dan COCHECI

Coordonare program:

Prof. dr. arh. Daniela RĂDULESCU-ANDRONIC

Secretariat:

Șef lucrări drd. arh. Marina MIHĂILĂ

Participanți

Prof. dr. arh. Emil Barbu POPESCU, Președinte UAUIM București

Prof. dr. arh. Ștefan SCAFA-UDRIȘTE, Rector UAUIM București

Prof. dr. arh. Zeno BOGDANESCU, Decan Facultatea De Arhitectură, UAUIM București

Prof. dr. arh. Mircea OCHINCIUC, Președinte OAR București

Prof. dr. arh. Virgil POLIZU, Președinte Comisia Națională a Monumentelor Istorice

Prof. dr. arh. Jean-Marc STERNO, Faculte d'Architecture La Cambre Horta, Bruxelles

Prof. dr. arh. Mihai COCHECI, Șef Departament Sinteză Proiectare, UAUIM București

Prof. dr. arh. Nicolae GRAMA, Șef Departament Bazele Proiectării, UAUIM București

Prof. dr. arh. Constantin ENACHE, Catedra de Proiectare Urbană și Peisagistică, UAUIM București

Florin Biciușcă: Am avut ocazia să observăm că de multe ori Upgrade este înțeles ca ceva care ne ajută să câștigăm fără să avem nici un fel de pierdere. În prima intervenție din seara aceasta Georgică Mitrache ne-a arătat punctele de cumpănă ale școlii, ne-a arătat momentele în care școala a basculat într-o direcție. Am dedus și a fost ușor de dedus care au fost câștigurile dar, nu prea știm care au fost pierderile. Trebuie să-mi amintesc acum de profesorul nostru de estetică Cezar Radu, care încerca să ne convingă că este imposibil să câștigăm ceva, să avem un plus în ceva fără să pierdem. Bun, dânsul mergea și spre zona mai anecdotică, ne aducea ca exemplu căsătoria, dansul având multiple upgrade-uri din acest punct de vedere, avea și o experiență aparte, dar nu a vrut să ne lase impresia că nu există o metodă prin care să obținem un câștig fără niciun fel de pierdere, așa cum ar putea lăsa impresia, din păcate, upgrade-ul provenit ca formulă din informatică. Revenind la școală, la un lucru la care Georgică s-a oprit a fost perioada anilor 90 în care acest upgrade s-a făcut mai mult sau mai puțin controlat. La începutul anilor 90 s-a încercat o racordare, nu știu ce se întâmpla în altă parte ci doar ce apărea în reviste. A fost și era de la sine înțeles că așa se va întâmpla, un gest eliberator pe paginile revistelor, încercând să arătăm că și noi putem să facem imagini ca acolo. Spre sfârșitul secolului și începutul acestui secol a început un proces în care s-a căutat o formulă prin care să se pună ordine în ceea ce înseamnă școala românească. Deja nu mai era vorba de un upgrade ci de o ordonare, de o găsire a identității. Pentru că cel care a inițiat la vremea respectivă acest proces a fost decanul, actualmente rectorul Ștefan Scafa Udriște, o să încep prin a îl ruga pe dânsul să ne spună cum a dorit să structureze această școală. Nu este vorba de partea administrativă, pentru că nu despre asta încercăm să vorbim. Aceste concursuri care se organizează de ani buni în școală arată prin temele lor că încercăm să ne

găsim o identitate. Dânsul se află la originea acestui drum și, de aceea, aș vrea să îl las chiar pe dânsul să inițieze aceste discuții.

Ștefan Scafa Udriște: Chiar înainte de a căpăta niște responsabilități în școală, m-am preocupat puțin altfel de grija pe care cred că toți o avem ca dascăli ai acestei școli, în demersul didactic pe care îl înfăptuim zi de zi. Într-un moment de cumpănă, este vorba de anul 2005 când, la solicitarea Comisiei Europene, școala a trebuit să se gândească dacă este dispusă să se supună unei acreditări la nivel european prin care să încercăm să demonstrăm că școala și diploma noastră pot fi recunoscute și valabile în zona comunității europene. Era nevoie doar de o recunoaștere oficială, pentru că după cum bine cunoașteți toți absolvenții noștri nu au avut de fapt nicio problemă să fie angajați în birouri de proiectare. Și aceasta începând din anii 1968, când au avut loc mișcările pe fondul unui dezechilibru în zona academică, creând o zonă de vid profesional în special în domeniul arhitecturii, benefică pentru noi, pentru că astfel absolvenții noștri după anul 1968 și-au găsit foarte ușor de lucru în occident, ceea ce explică numărul record de arhitecți români de la Paris. Până acum câțiva ani erau aproape în număr egal cu cei din București. Sigur că eram recunoscuți, arhitecții, absolvenții noștri erau pregătiți și capabili să răspundă unor decizii imediate, desenau foarte bine, se integrau rapid într-un birou de proiectare. La o citire mai atentă a acelor ani, constatăm că în ciuda numărului mare de arhitecți nu s-a întâmplat niciun eveniment mai consistent, câștigarea unui concurs de arhitectură sau un nume care să iasă în mod evident din peisajul profesional. În 2005, când am fost antrenați în această recunoaștere care s-a tradus prin aceea că în 2009 am apărut în directiva 36 a Comunității Europene, ne-am gândit cum să devenim competitivi pe piața profesională, dincolo de recunoașterea profesionalismului studenților noștri.

Principiul factorului de competitivitate a fost cel ce a generat, într-un fel, niște restructurări în modul de generare al arhitectului. S-au schimbat niște obiective didactice, în special de la anul 4 către anul terminal, s-a modificat programa, s-au modificat temele, s-a schimbat în principal mentalitatea și instrumentele noastre pedagogice în raport cu studenții. Din dorința de a crea o atmosferă și un impuls de creativitate sporită pentru proiectele care le facem, ne-am gândit că ar trebui mai multă responsabilitate din partea studenților. Credeam că în acest fel putem forma un arhitect competitiv în competițiile profesionale. În paralel, încercăm să ne educăm pe noi ca profesori din punct de vedere al mentalității, al modului de a cere și de a impune o anumită metodă de instruire. Din 2004 ne-am gândit să inițiem o serie de competiții internaționale studențești, prin intermediul Asociației Școlilor Europene, în special pentru studenții din anii terminali dar nu numai, cu asentimentul școlilor și sub îndrumarea profesorilor din școlile respective. Urma să vedem dacă, prin produsul nostru, studentul, și prin proiectele elaborate de studenți sub îndrumările noastre, pedagogia pe care o aplicăm este competitivă și dacă rezultatele sunt pe măsură. Primul concurs pe care l-a inițiat școala noastră prin Asociația Școlilor Europene în anul 2004 avea o tematică legată de vârsta a III-a și vârsta a IV-a (datorită prezenței într-o poziție deosebită a unui coleg de-al nostru arhitect în Ministerul Sănătății sau la Asigurările Sociale din Franța și împreună cu Ministerul Sănătății din Franța). Acest prim concurs nu și-a propus rezolvarea unor construcții de dotări pentru bătrâni, ci și-a propus să depisteze o politică corectă față de un eșantion social și în măsura în care aceasta este corectă, să se transpună într-un program de arhitectură și eventual într-un obiect care să fie pe măsura aspirațiilor aceluși sector social. La fiecare competiție de acest gen, fiecare școală trebuia să vină cu propuneri raportate de mediul respectiv. Noi ne-am raportat pentru

primul concurs la orașele București și Sibiu. Acesta a fost primul concurs la care au participat studenții noștri. Jurizarea s-a făcut la Paris, de fiecare dată și nu numai atunci au fost niște jurii de maximă consistență profesională. La această competiție școala s-a raportat la un număr mare, însă numai la nivel de mențiuni și nominalizări în cadrul acestei competiții.

Al doilea concurs a fost legat de o tematică numită metaforic „Locuri uitate” („Forgotten Places”), o propunere către studenți și profesorii care participau împreună cu studenții la depistarea acelor locuri, monumente, tradiții ale orașului sau ale comunității pe care viteza, progresul, mișcarea ultimilor ani le-au condamnat la uitare. Ne-am propus ca prin analizele de concurs, să depistăm împreună cu studenții acea identitate specifică a unei comunități prin mijloace arhitecturale. La acest concurs cu o audiență deosebită au participat și studenții care erau în 2006 în anul 4. Concursul s-a raportat la București, au fost depistate extrem de multe lucruri interesante, care au pornit de la pasaje pietonale, trasee culturale, străzi care aveau o anumită tradiție și au fost revalorificate, piețe publice, spații publice pierdute și recâștigate și multe alte lucruri pe care, numai zona aceasta care înconjoară Universitatea, ar putea fi un exemplu extrem de elocvent.

Jurizarea a avut loc la București, s-a organizat și o expoziție. Școala a obținut atunci premiul 3. Pentru că a fost vorba de București, la momentul respectiv am început să facem mai vizibilă aceasta poziție a școlii și a studenților noștri. Am invitat primarul la această expoziție, din păcate, dânsul nu a mai venit. Ca atare, studenții noștri au făcut rost de niște panouri speciale și au expus proiectele care vizau zone din București — imagini, proiecte extrem de ușor de vizualizat și informații ușor de transmise — și le-au expus în stația de metrou de la Universitate, ocupând peronul stației de metrou; s-au dus și au ocupat strada din fața Ordinului Arhitecților ca să facă mai vizibil punctul de

vedere și orientarea școlii în ceea ce privește patrimoniul, respectul pe care îl avem față de acesta și chiar câștigul pe care îl reprezintă această atitudine pentru identitatea orașului.

A urmat un alt concurs la un interval de doi ani față de al doilea, a cărui tematică era legată de provocările prezentului și viza și ideea ca instrucția sau educația absolventului nostru să fie un factor activ, un pion al comunității din care face parte și, nu în ultimul rând, să știe să răspundă și să se implice în problematica societății din care face parte. Concurenții trebuiau, deci, să listeze problemele acute ale acestui moment și să găsească soluții de rezolvare a acestora prin mijloace arhitecturale, în prezent și viitor. Interesul pentru diferite activități și probleme ale societății a fost remarcabil, școala a obținut premiul 3. Încercăm deci, prin aceste concursuri, să aflăm unde ne situăm, raportându-ne la juriu extrem de exigente în ceea ce privește interpretarea și evaluarea proiectelor.

Ultimul concurs, cel legat de această temă a Upgrade-ului, propunea ideea dezvoltării prin continuitate. Proiectele au putut fi vizionate în expoziție, această comunicare este legată de această expoziție. Eu cred că am reușit ca studenții să înțeleagă că dincolo de cunoștințele, informarea corectă, asimilarea acestei informații, exercițiile de arhitectură de la nivelul obiectului arhitectural, ei trebuie să își formeze o mentalitate profesională. Noi am încercat să insistăm foarte mult ca această mentalitate să fie dublată și de o educație estetică, de atitudine competitivă creativă, astfel încât studenții noștri să poată deveni arhitecți competitivi, concurenți importanți ai celor din străinătate. Să fim competitivi, acesta este elementul către care ne îndreptăm tot efortul nostru didactic în formația arhitectului: „competitivitatea”. Se discută mult de calitatea învățământului, de design, de principii. În mai anul trecut am început dezbaterile problemei formației arhitectului cu analize, cu studii, cu registre cu

interpretări. Am ajuns pe un drum logic, corect și coerent către competențele profesionale, cele care trebuiau cuprinse în toate documentele europene și așa mai departe. Dar dincolo de toate aceste căutări, argumente și materiale, eu cred că gestul nostru principal legat de mentalitatea noastră este acela de a forma niște arhitecți competitivi. Eu cred în asta și cred că viitorul nostru, ca profesie, ca școală — ca prezență a școlii în centrul Europei, nu la periferia ei — este această competitivitate. În momentul în care nu va mai exista competitivitate nu vom mai fi.

Constantin Enache: Sunt singurul de aici care fac parte din altă zonă decât proiectarea. Am încercat să vorbesc despre școală la prezentarea legată de axa Buzești. Școala trebuie să conștientizeze că în prezent are o dublă responsabilitate: învățământ, educație, dar și aceea de a fi singurul loc din România în care se mai poate face cercetare în domeniul arhitecturii și al urbanismului, fiindcă, în rest, din tot felul de rațiuni financiare greșit înțelese, se contează extrem de mult pe societățile comerciale și pe competiția prin licitație. În aceste condiții, gândirea este trasă în mod extrem de periculos exclusiv către pragmatism, și atunci deocamdată, până va fi mai multă limpezime în zona de conducere a acestui domeniu de activitate, școala rămâne singura zonă în care putem să depășim acest pragmatism, dar cu condiția să fim conștienți de asta. Întâlniri asemenea celei de astăzi, care este una gratuită — de fapt, nimeni nu câștigă nimic, exceptând asistenții care mai adună puncte pentru doctorat — este de fapt locul și prilejul schimbului de experiență. Dacă școala nu va reuși să multiplice și să dea dimensiuni mai largi unor asemenea discuții și confruntări și va rămâne tot în zona pragmatismului nu va fi bine deloc pentru noi. În al treilea rând, va trebui să veghem ceva mai mult asupra unității și coerenței școlii în interiorul său, pentru ca meseria noastră s-a diversificat și a devenit atât de complexă încât o singură voce

nu mai este de ajuns, trebuie să fim atenți și la ce spun ceilalți, și ceilalți nu sunt atât de departe de noi, sunt aici la un pas, numai că nu reușim să ne întâlnim, să discutăm și cu asta trec la alt subiect dintre cele discutate azi. Deși sunt în principal urbanist, nu renunț deloc la activitatea de arhitect și mă consider în primul rând arhitect. În Registrul Urbaniștilor, din 1600 de oameni, 1400 sunt arhitecți. De fapt, trebuie să ne dezbrăcăm de această coajă în spatele cărora ne ascundem greșelile: când greșim ca urbanisti, spunem că de vină este arhitectul care a făcut o casă urâtă, când greșim ca arhitecți, spunem că e de vină urbanistul care nu a făcut o regulă, dar de fapt suntem aceiași, ne mutăm de la masa de urbanisti la masa de arhitecți sau restauratori. Trebuie să discutăm mai mult și să învățăm să renunțăm la ambiții și la emoții care nu sunt la locul lor și vizează mai mult individul, în fața unui interes care este deasupra noastră, pe care l-aș numi interes național, și care ne cere ca deciziile să nu fie luate exclusiv pe seama emoțiilor, ci în baza unei evaluări corecte a resurselor pe care le avem la îndemână - nu numai banii, ci și populația și timpul. Suntem într-o țară și într-un oraș aflate într-o competiție, iar într-o întrecere timpul este extrem de important. Dacă nu vom reuși să ne adunăm între noi și să facem acest pas mai departe, în principiu nu ne va fi foarte bine. Eu sunt aproape de limita de vârstă și am ajuns la niște sinteze personale. Consider că punctul de vedere al lui Georgică Mitrache este extrem de actual. Deci școala noastră nu trebuie să mai alege găfâind și disperată pentru a arăta că poate să facă ceva similar cu ce se face în alte părți ale Europei, că putem să facem și noi aici o replică a ceea ce s-a făcut în altă parte. Asta este o cale complet greșită. Nu trebuie să rămânem departe de informația care circulă pe plan internațional, dar trebuie să ascultăm cu mai multă atenție și să conștientizăm specificul național. Și nu cred că trebuie să începem cu o restructurare ca învățământului; nu e cazul. Ajunge

dacă măcar într-un singur proiect din această școală se va trece ca scop didactic al proiectului discutarea modalităților de realizare a specificului național. Sau măcar să-l discutăm între noi. Altfel, vom scoate în continuare niște excelenți arhitecți de arhitectură modernă, dar care în secunda în care trebuie să facă o casă cu învelitoare vor fi disperăți și vor face urâteniiile care ne înconjoară. Acea discuție legată de faptul că specificul arhitecturii românești care este de mici dimensiuni nu justifică preocuparea pentru un stil național, având în vedere dimensiunile clădirilor de raport și al celorlalte clădiri din oraș, în prezent nu mai este valabil. Mai mult de jumătate din producția noastră de arhitectură este pentru clădiri de mici dimensiuni în care preocuparea pentru specificul regional lipsește cu desăvârșire pentru că ea nu s-a dezbătut, nu s-a studiat în această școală și nu s-au pus la îndemâna studenților instrumentele pentru a-și dezvolta acest vocabular și a-l duce mai departe. În această competitivitate de care vorbea domnul rector, dacă nu ne vom asocia identitatea națională, niciodată nu vom avea o poziție demnă de luat în considerare. Vom fi veșnic arhitecți excelenți de mâna a doua. Trebuie să găsim mijloacele de a construi acel vocabular, acel instrumentar care sa poate dezbate cu competență, nu „pășunist”, ce este acela specific regional și care sunt mijloacele noastre de a-l pune în valoare. Cred că acesta poate fi subiectul unei întregi discuții axate numai asupra acestui lucru. Aici intervine și arhitectul, dar fără urbanist nu poate face nimic. Cred că trebuie să discutăm și despre diferențele dintre ruralitate și urbanitate, nu numai la nivelul amenajărilor, dar și al construcțiilor, pentru că în clipa de față, cu mândrie ne-am distrus tot ceea ce înseamnă patrimoniu natural, îngrămădindu-l cu construcții fără caracter. Poate pare ciudat, dar singurele așezări care au în prezent un caracter în România sunt așezările romilor de la marginea Bucureștiului. În rest, tot ceea ce înseamnă caracter național românesc

este demarcat cu dezinvoltura în disperarea noastră de a construi europenește. Europenește vom construi în clipa în care vom construi și într-un caracter care să aparțină acestor meleaguri și trebuie să discutăm cum trebuie făcut acest lucru contemporan și demn, dar totuși cu ținta de a arăta lumii cum suntem. Și pentru asta trebuie să ne redescoperim bunicii, pentru că specificul național pe care contau altădată arhitectii, acela că meșterii locali și materialele locale vor conduce cu siguranță la realizarea unei arhitecturi cu specific al locului nu mai există în clipa de față, pentru că nu mai discutăm nici de meșteri locali și nu mai discutăm nici de materiale locale. În clipa de față, folosim cu toții — iar majoritatea arhitecturii nu mai este produsă de acea arhitectură vernaculară — arhitectura fără autor. Toată arhitectura are autor, deși de multe ori autorului ar trebui să-i fie rușine să semneze; sunt toți școliiți în această școală. Să-i ajutăm deci pe copiii care termină facultatea asta să fie mai conștienți de mijloacele care le stau la îndemână pentru a păstra și o identitate — nu trebuie să fim naționalașiți, dar trebuie să încercăm să punem la îndemână mijloacele prin care putem face o arhitectură care să păstreze omenirii șansa la diversitate. Frumosul este variat ca înțelegere, dar diversitatea trebuie păstrată. Dacă toți vom dori să fim meri, pământul va arăta ca o livadă. Nu trebuie să fim toți crizanteme, pentru că levănțica nu e mai puțin valoroasă, ci pur și simplu altfel. Trebuie să punem în valoare acest altfel care este sau au fost, oricum, strămoșii noștri. Trebuie făcuți acești pași, și am fost plăcut impresionat de încercare pe care o face Georgică — oricum ocupă și un loc important în ierarhia școlii. Sper să nu rămână doar o încercare la o sesiune științifică, ci să se dovedească o construcție serioasă, la care să adăugăm o analiză, o strategie construită, un program, niște acțiuni, și la sfârșit să vedem care este rezultatul. Deci trebuie o metodă de lucru. Mulțumesc.

Ștefan Scafa Udriște: Eu cred că această competitivitate pe care o doresc pentru absolvenții acestei școli include și modul de a ne afirma prin ceea ce putem să spunem noi prin noi.

Constantin Enache: Lucrurile trebuie discutate foarte pe îndelete și aplicat pe proiect. Cursul rămâne în general o poveste, pe când în fața proiectului studentul reacționează altfel.

Ștefan Scafa Udriște: Plecarea ta se leagă de procesul de informare și, în acest sens, vă dau o veste bună: Începând cu anul acesta, granturile de cercetare vor fi finanțate, deci putem beneficia și de niște fonduri de cercetare, cercetare solidă nu se poate face decât cu bani. Anecdotic, la o întâlnire cu Banca Mondială, am fost întrebați la un moment dat de ce nici o universitate românească nu se află în primele 500. Răspunsul unuia dintre rectori a fost: „Domnilor, dați-mi 100 de milioane de dolari și la anul o să fim în primii 80”. Asta înseamnă finanțare, asta înseamnă oameni.

Mircea Ochinciu: Vreau să îl contrazic pe domnul Costică Enache. Trebuie să-i ajutăm pe studenți, dar să-i ajutăm să nu termine facultatea, pentru că sunt mulți care nu au absolvit bine, apoi intră în Ordinul Arhitecților, primesc dreptul de semnătură de la comisia de acordare a acestui drept. Așa este invadată țara de lucrări foarte proaste și nu există nicio modalitate de a stopa acest proces. La discuția de la Sinaia, am întrebat și eu: cum este posibil ca o comisie de acordare a dreptului de semnătură, comisie națională, să nu respingă decât 10 din cele 300 și ceva de dosare pentru obținerea dreptului de semnătură? Știm cu toții foarte bine că aceștia se află sub nivelul de pregătire necesar unei calități acceptabile a arhitecturii. Școala trebuie să ducă o politică de competiție, așa cum a spus și domnul rector, să pregătească oameni din toate aspectele și să nu îl lase

să se strecoare prin acest proces al diplomei pentru ca după aceea să devină absolvent.

Ștefan Scafa Udriște: Bineînțeles că depinde numai de noi și de comisia de atestare a dreptului de semnătură.

Mircea Ochinciuc: Dar de ce nu poate această comisie să ridice dreptul de semnătură pe care l-a dat la un moment dat?

Ștefan Scafa Udriște: Există un regulament al Ordinului care condiționează prezentarea și susținerea acestui examen. Dacă ei respectă și îndeplinesc aceste condiții, trec mai departe.

Mircea Ochinciuc: Atunci este într-un fel ca povestea aceea puțin jenantă: din atâția arhitecți buni ies atâția lipsiți de orice regulă și educație profesională...

Ștefan Scafa Udriște: Da, exact ca în medicină. Toate analizele sunt perfecte și moare pacientul. Așa se întâmplă, din păcate.

Petre Gheorghiu: Vreau să supun atenției dvs. un caz cunoscut de toată lumea care ilustrează perfect această temă a sesiunii noastre de comunicări, dezvoltarea prin continuitate. Mă refer strict la oraș, la București, la această axă Calea Victoriei, Buzești până jos și mai departe la Uranus, care reprezintă o necesitate, dar în același timp, o continuitate istorică. Toată lumea care cunoaște Bucureștiul știe că de la Buzești se cobora pe Cobălcescu, se trecea podul la Izvor și se urca pe Calea Uranus. Nu era o linie dreaptă, dar era un ax paralel cu Calea Victoriei, un ax istoric care te ducea mai departe. Intervenția din centrul civic a blocat acest ax și a rupt toate legăturile N-S, inclusiv prin dărâmarea podurilor (dacă țiनेți minte în 90' aveam cu vreo 5 poduri mai puțin peste Dâmbovița). Deci,

este absolut obligatoriu să se facă această nouă axă, ale cărei fronturi sunt convins că pot fi rezolvate dacă se va lucra cu atenție și prin concursuri la relația dintre prospect și spațiul interior al zonelor adiacente. Tot în acest spirit, consider că domnul Polizu a prezentat foarte bine această problematică, cu argumentele ambelor părți, extrem de echilibrat, susținând că această intervenție trebuie să aibă loc. O altă observație este legată de Roșia Montană. Eu am comparat această dezbatere cu o alta care a avut loc acum câțiva ani, în care „unii” spuneau „domnule’...noi nu prea știm cum a fost comunismul, hai să facem o comisie ca să aflăm dacă el a fost criminal, dacă a fost rău, dacă a fost bun”...Deci ar trebui să facem o comisie. Pai, bine domnule’, dacă nu știi ce ai trăit, curios, dar nu ai ce căuta... La fel și aici la Roșia Montană, cine este pentru acel proiect nu știe ce trăiește. Cine încearcă să salveze Roșia Montană face parte din categoria celor care au trăit, au știut ce a însemnat această evoluție istorică și o respectă. Legat de acest aspect, sigur că dacă trebuie să analizăm Bucureștiul, el reprezintă o dezvoltare care prin continuitatea sa marchează, de fapt, extrem de multe discontinuități în evoluția orașului, dintre care cea mai puternică a fost centrul civic. Mie îmi pare extrem de grav că, după 20 de ani, singura continuitatea reală în dezvoltarea orașului este că mai construim o Casă a Poporului: noua Catedrală a Mântuirii Neamului, amplasată, ca să ne exprimăm neacademic, la „fundul” Parlamentului, de a cărui formă nu este independentă. Bănuiesc că sunteți de acord că face parte din categoria acelor clădiri al căror autor ar trebui să intre în categoria bine descrisă de către domnul Ochinciuc, legat de dreptul de semnătură. Nu am auzit ca vreuna din cele 27, 30 de asociații care luptă pentru oraș să sesizeze asupra acestui monstru care urmează să se construiască și care este o urâtenie. Sunt credincios, sunt ortodox, cred că este foarte bine să existe o Catedrală a Mântuirii Neamului, dar

nu asta.

Cred că noi am putea lua o hotărâre, o poziție prin care să canalizăm energiile acestor ONG-uri care apără orașul și spre lucruri adevărate, pentru că ce se întâmplă acolo este efectiv o continuitate. Avem și o a doua Casă a Poporului. E drept că o să devină unică în lume pentru ceea ce am creat noi acolo, să nu uităm că acea zonă este unică în lume pentru că marchează și lupta lui Ceaușescu cu istoria, raderea orașului vechi ca să nu mai existe memorie; acest om s-a războit și cu geografia, a fost ras și Dealul Mihai Vodă: acolo unde era o colină, o pantă frumoasă, acum este un plan ras. Trebuie să existe și o opinie legată de formă, de exemplu, cum o să arate imaginea orașului cu doi „ monștri „ alăturați.

Virgil Polizu: Te rog să-mi permiți să te completez. Ca o ironie a unui lucru deja făcut, aceasta vecinătate întrerupe axa la Splai, axa nu poate înainta așa cum este ea gândită să facă o legătură cu partea de S din cauza apropierii acestor două monumente de care vorbești.

Florian Stanciu: Pe mine mă sperie discuțiile acestea cu strămoșii, cu partea de specific, cu specificul identitar pentru că mărturisesc că nu știu de unde vine. De fapt, cred că știu de unde vine, ea se naște dintr-un resentiment, adică arhitectura de spirit național este o morală a resentimentului, este morală, nu se naște dintr-o privire asupra arhitecturii. Adică ea vine dintr-un exterior ca ideologie. Și pe mine mă cam sperie, pentru că nu știu de unde avem noi tendința de a experimenta până la ultimul nivel, până la ultimul oscior. Ne-am pustii în toate universalitățile și toate universalismele așa și, epuizat, găsind golul de la sfârșit mă întorc spre un „ceva” . Ori este vorba de un fals, pentru că noi nu am experimentat nimic cu adevărat până la capăt. Adică ne prefacem că experimentăm. Este o discuție lungă și mă întreb de unde a

apărut. Păream că ne pierdem, dar nu ne pierdem pentru că am încercat cu disperare și este o fundătura, o morală a resentimentului. Neîncercând acum cu adevărat, umăr la umăr cu ceilalți ne repliem pe un teritoriu care nouă ni se pare ferm, dar nu este nici pe departe. Ți, à propos de școală și de competitivitate, de tematică, cel mai mult mă sperie ce trebuie să facem, ce trebuie să le spunem copiilor. Ceea ce ne face să rămânem într-un minorat, oricât am încerca să ieșim din el, este faptul că vorbim mult despre arhitectura modernistă, despre arhitectura postmodernă, despre arhitectura populară, în schimb nu avem curajul să ne întrebăm, totuși, ce este arhitectura? Ori o școala trebuie să aibă curajul să întrebe ce este acel ceva cu studiul căruia se ocupă. Nu ne întrebăm asupra acestui lucru obscur care este tot timpul în centrul nostru și în jurul căruia ne raportăm, noi rămânem într-un minorat. Avem impresia că știm ce este arhitectura și o practicăm în toate sensurile. Spunem „arhitectură populară”, dar întrebarea care stă în suspensie este „Ce este arhitectura?” Asupra acestei întrebări trebuie să reflectăm. Ne vom îndrepta pașii în mod natural și asupra arhitecturii strămoșilor, care nu mai este, astfel, o pură abstracție a ideologiei. Deci minoratul unei școli constă în faptul că nu are curaj. Deci minoratul unei școli este, de fapt, lașitatea ei. Noi facem totul, tot ce putem noi, orice concursuri, dar fără să ne întrebăm asupra acelui ceva care este esențial, ceea ce ne face să fim și nefericiți, neîmpliniți, să avem sentimentul că nu suntem pe căi mari, ci în minorat, tot privind în urmă. Marile școli nu se întrebă toată ziua ce este arhitectura, însă asta au în cap. De exemplu, arhitectura de interior, arhitectura....dacă te gândești bine, te doare capul. Părem că știm ce este dar, de fapt, nu știm. Noi căutăm, totuși, arhitectura populară, nu ne-am pus întrebarea, nici Marcel Iancu nu și-a pus întrebarea, preluând o carcasă, o imagine de arhitectură. Ce legătură au Marcel Iancu sau Horia Creanga cu modul de

a gândi al lui Mies sau Corbusier, cu întrebarea „ce este stâlpu?” și alte. Nicio întrebare, nu aveau problema asta. Deci noi nu am epuizat nimic ca să ne întrebăm asupra strămoșilor. Este pur „balet”. Este resentiment, ceea ce este mai rău.

Constantin Enache: Eu cred că arhitectura nu înseamnă a face case. Arhitectura este crearea unei ambianțe care trebuie să reflecte o cultură și dacă aceea cultură nu provine din rădăcini. Ce știm noi despre cultura țărănească? Eu nu am spus că trebuie să facem arhitectura strămoșilor. Trebuie să știi câte ceva despre cultura română când faci o casă la țară sau în mediul urban. Mediul urban este un mediu al căutării, al cosmopolitismului, al inovației. Aici poți să faci orice dar când faci o casă într-un sat românesc trebuie să cunoști cultura românească. Acasă poți să asculți muzică clasică, poți să faci ce vrei, poți să asculți jazz, dar ai datoria să știi sau măcar să fii informat.

Ori în școala asta nimeni nu este informat despre cultura românească autentică, asta spun. Nu mai facem antropologie, de sociologie ce să-ți mai spun, deci noi credem că dacă punem ziduri unul lângă altul facem arhitectură. Asta nu este arhitectură și trebuie să ne legăm de cultură. Aceste lucruri trebuie discutate în cadrul școlii și sunt de acord că trebuie să discutăm cultura.

Florian Stanciu: Nu cultura, ci acel ceva care face cultura. Pentru că atunci când spunem de cultura unei case facem de fapt design de casă. Știi la ce mă gândesc când aud așa vorbe mari despre tradiție. Spun unii că tradiția este cea care ne împiedică să ajungem la acel ceva. Ea se opune și se interpune cu opacitate. Ea ascunde tocmai accesul la acel ceva pe care îl simți. Eu când mă duc la Muzeul Satului, culmea că simt ceva acolo în spate, dar ea mă împiedică să ajung la acel ceva. A decupa nu știu ce detalii, nu înseamnă că asta este tradiție. Asta am vrut să spun. Partea cu cultura este foarte bine, puțin mă sperie ce ar putea să nască, pentru că nu am experimentat încă nimic. Până să găsească răspunsul la aceste întrebări, unii au deja cicatrice adânci pe obraz.

Transcriere
P.O. drd. arh. Anca Mihaela CONSTANTIN